

מעין זה מובא בבעל שם טוב על התורה: "קשה, מה מתוך ש'משה כותב בדמע', הלא הקושיה במקומה עומדת, האיך כתב יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה, ועדיין היה חי?

אמנם כן הוא, כי הנה לכאורה יפלא בעיני כל, הלא התורה קדמה אלפיים שנה קודם שנברא העולם (בראשית רבה פר' ח סי' ב), ואם כן קשה האיך נכתבו אז בתורה כל הסיפורים הקדושים מעניני בריאת העולם ומעניני אדם וחיה ונח והאבות הקדושים ושאר הדברים מ'בְּרֵאשִׁית' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל', הלא עדיין לא נתהוו אז אלו הדברים? ויותר קשה, הלא המיתה באה לעולם בגלל חטא אדם הראשון, ואם לא היה אדם הראשון חוטא, לא היתה מיתה בעולם, וזה ידוע שהבחירה ניתנה לאדם, ואם כן האיך נכתבו בתורה מאז ומקדם עניני מיתה, כגון: 'יִמַת פְּלוֹנִי' או 'אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהָל' ובמדבר יט יד, והלא עדיין לא חָטָא אדם הראשון?

אמנם האמת כן הוא, כי התורה הקדושה בבריאתה נבראה רק בתערובות אותיות, היינו שָׁאָלוּ האותיות שישנן בתורתנו הקדושה מ'בְּרֵאשִׁית' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל' לא היו מצטרפות אז בצירופי אותיות כמו שאנו רואים היום, כמו 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא' (בראשית א א) או 'לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ' (שם יב א) וכיוצא, אלא האמת היא, שְׁכָל אֵלוּ התיבות היו מעורבות בתערובות.

ובכל עת וזמן שנתהווה איזה ענין בעולם, אז נצטרפו אלו האותיות ונתהוו צירופי תיבות, ונתהווה סיפור זה הענין. כגון, כשנתהוו בריאת העולם וענין אדם וחיה, אז נתקרבו האותיות זה לזה ונתהוו אלו התיבות, שְׁמֻסְפְּרוֹת את הענינים האלה. וכן כאשר מת פלוני או פלוני, אזי נעשו צירופי התיבות 'יִמַת פְּלוֹנִי'. וכן הוא בשאר הדברים, שבשעת היתה המעשה, מיד נעשה בתורה צירופי אותיות כפי זה המעשה...

נמצא כמו כן, כאשר הגיעה עת מיתת משה, אז כבר היתה התורה כולה בצירופי תיבות מ'בְּרֵאשִׁית' עד 'יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה', כי בעת ההיא כבר נתהוו כל המעשים הללו, ורק מ'יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל' עדיין לא נצטרפו האותיות בתיבות, כי עדיין היה משה חי. אלא שמוכרח היה שמשה עצמו יכתוב גם מ'יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל', שהרי התורה היתה צריכה להיות שלימה, מטעם שְׁאָמַר ולעיל לא כו': 'לִקַּח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה', וגם מטעם שנקראת התורה על שְׁמוֹ, כמו שכתוב (מלאכי ג כב): 'זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עֶבְדִּי'. על כן מה עשה ה' יתברך? היה אומר למשה את האותיות שנשארו מ'יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל', כמו שהיו מעורבות עדיין, בלא צירופי תיבות, ומשה היה כותבן כך, ואחר כך כשמת משה, מיד נצטרפו אלו האותיות ונעשו התיבות מ'יְיָמָת שָׁם מִשָּׁה' עד 'לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל'...

וזהו ש'משה כותב בדמע', לשון עירוב, כידוע מלשון המַשְׁנָה וגיטין פ"ה